

Subsidieaanvraag November Music
Meerjarige Activiteitsubsidies 2017-2020
voor Festivals en Concoursen
Fonds Podiumkunsten

Februari 2016

*'Zonder festivals zou het muziekleven
oneindig veel kleurlozer zijn.
Ik zie geen alternatief.'*
Maurico Kagel (uit *Van Andriessen
tot Zappa* van Erik Voermans, 2016)

no
vem
ber
music

1. Korte typering van de organisatie

Missie, hoofddoelstelling en kernactiviteiten

November Music (NM) is een stichting met als primaire doelstelling de bevordering van nieuwe muziek¹ en de publieke belangstelling daarvoor in alle breedte en facetten, en is toekomst- en vernieuwingsgericht. NM presenteert, initieert en ontwikkelt vernieuwende producties en staat voor een hoge uitvoeringskwaliteit. NM inspireert, ondersteunt en investeert in makers en streeft naar vernieuwing en innovatie. NM daagt makers uit om over hun grenzen te kijken, gaat risico's aan, stimuleert nieuwe samenwerkingsverbanden en is continu op zoek naar nieuw talent. Dit leidt tot een verruiming van hun muzikale horizon en daarnaast worden makers en uitvoerders geholpen in hun landelijke en internationale carrière. NM verbindt makers, ensembles, festivals, podia en andere partijen. In 2020 wil NM nog meer een voorloper zijn binnen de nieuwe muziek in Europa met een hoogwaardig en vernieuwend aanbod. Daarmee wordt een omvangrijk publiek bereikt. De belangrijkste uiting van NM is het meerdaagse festival dat zich afspeelt in november in 's-Hertogenbosch. Daarnaast initieert en organiseert NM presentaties door het jaar heen in binnen- en buitenland, veelal in samenwerking met (internationale) festivals, lokale podia, musea en andere kunstinitiatieven. De ambitie voor de periode 2017 - 2020 is om jaarlijks een tiendaags festival te organiseren met minimaal 70 concertactiviteiten in het festival en 25 daarbuiten, daarmee een zo groot en divers mogelijk publiek te bereiken en de export van Nederlandse makers en producties naar het buitenland te bevorderen.

Waarom een tiendaags festival?

NM wil een staalkaart tonen van de nieuwe muziek in al haar diversiteit. Daarvoor is vijf dagen te kort. Het publiek groeit ieder jaar en de zalen raken (over)vol. Het festival dreigt uit zijn jas te groeien. In een tiendaags festival zijn meer presentaties en een betere spreiding en profilering van de concerten mogelijk. De publiekscapaciteit neemt toe. Er ontstaat ruimte voor nieuwe programmaonderdelen voor specifieke doelgroepen zoals professionals, jongeren en kinderen. Door gebruik te maken van twee weekenden en de programmaonderdelen te differentiëren en thematiseren wordt het programma overzichtelijker. Dit biedt aanknopingspunten voor de marketing. Nieuwe publieksgroepen worden bereikt. Een tiendaags festival biedt daarnaast meer mogelijkheden tot niet direct concertgerelateerde activiteiten die gaan over reflectie, verdieping en ontwikkeling zoals educatie, masterclasses, workshops, films, documentaires, lezingen, etc.

De keuze voor vernieuwing en innovatie impliceert een intensieve betrokkenheid van makers en uitvoerders bij producties. Voeg daarbij het voortdurend streven naar een hoger uitvoeringsniveau en meer artistieke en productionele inbreng van NM (zeker bij nieuwe en jonge makers) dan kan dit alleen worden gerealiseerd binnen een langere festivalperiode waarin (internationale) makers en uitvoerders gedurende een langere tijd kunnen samenwerken en waarin meer ruimte en tijd is voor reflectie en verdieping.

¹ We hanteren in het beleidsplan de verzamelterm nieuwe muziek. Andere termen die in dit kader vaak worden gebruikt zijn kunstmuziek, actuele muziek en avontuurlijke muziek. Nieuwe muziek staat voor de muziek van dit moment waarbij de artistieke voorop staat en niet de commerciële of marktwaarde. Het accent ligt daarbij op de muziek van de 21ste eeuw en de muziek van de toekomst. Nieuwe muziek is niet gebonden aan genres. Het kan gaan om hedendaags gecomponeerd, jazz, geïmproviseerd, elektronisch, pop. Ook interdisciplinaire projecten waarbij disciplines zoals theater, dans, video en beeldende kunst worden geïntegreerd met muziek behoren tot het aandachtsgebied voor zover de artistieke voorop staat en de muziek het primaat heeft.

2. Artistieke uitgangspunten, signatuur en beschrijving activiteiten

2.1. Artistieke uitgangspunten en ambities

Relevante ontwikkelingen in de muziek

Vanaf het midden van de jaren vijftig tot en met de jaren negentig van de vorige eeuw leek de ontwikkeling van de **nieuwe muziek** maar één richting op te gaan. Vooral in Europa was duidelijk dat de muziek met de tweede Weense school als beginpunt via Darmstadt de toekomst in zou reizen. Die zoektocht naar muziktechnische vernieuwing leverde vaak muziek op die alleen werd begrepen en beluisterd door een selecte groep kenners. Het publiek bleef op het perron achter. Inmiddels, ruim twintig jaar later, heeft die eenduidigheid plaatsgemaakt voor pluriformiteit. De afgelopen zestig jaar zijn alle -ismen wel zo'n beetje de revue gepasseerd en ligt het echte experiment in het voortbouwen op de vele ontwikkelingen die de hedendaags klassieke muziek nog steeds ondergaat. De innovatie van de componist van nu ligt niet zozeer in de muziektheorie. De echte vernieuwing (om dat sleetse woord toch maar te gebruiken) is de zoektocht naar relevantie geworden, in de breedste zin van het woord. De componist van nu is geen bureaugeleerde, hij of zij is betrokken bij het podium, de context en de uitvoerenden voor wie ze hun werken maken. Niet voor niets zie je tegenwoordig steeds meer de terugkeer van de uitvoerende componist, vaak met een eigen ensemble. Het bereiken van publiek is daarbij geen doel op zich geworden, dat zou een te gemakkelijke conclusie zijn. Maar de luisteraar wordt tegenwoordig in ieder geval niet langer vergeten.

Ook in de **jazz en improvisatiemuziek** hebben de artistieke ontwikkelingen de laatste twintig jaar een enorme vlucht genomen. Tot die tijd was het muzikale jazzlandschap vrij overzichtelijk. Enigszins gechargeerd gesteld kende de akoestische jazz twee uitersten in de vorm van vrije impro enerzijds en 'straight-ahead-jazz' als swing en (be)bop anderzijds. Combinaties van jazz met rock, elektronica of wereldmuziek waren al snel groove-georiënteerd en gericht op een danspubliek. Met name de eigenheid in de Europese jazz heeft voor een enorme variatie gezorgd. Daarbij loopt het gebruik van akoestische instrumenten en elektronica vaak door elkaar heen, alsook Arabische kwarttonen en Westerse toonladders. De nadruk bij de nieuwe generatie jazzmuzikanten ligt meer op compositie en het totale groepsgeluid. Niet langer is de compositie een noodzakelijke bijkomstigheid om te kunnen soleren. Ook variëren de groepsbezettingen en worden voor de jazz relatief nieuwe instrumenten gebruikt zoals een laptop en Oosterse instrumenten als bajan, oed of tär. Ook van oorsprong meer 'klassieke' instrumenten als hoorn, hobo of cello komen veelvuldig voor.

Geluidskunst begeeft zich op het snijvlak van muziek, beeld en performance. Het aanbod is even uiteenlopend als het aantal kunstenaars dat erin actief is. Grofweg zijn er in de loop der jaren twee stromingen ontstaan. Enerzijds de conceptuele geluidskunst waarbij het idee en het ambacht centraal staat.² Daarnaast is de laatste jaren de sound art en installatiekunst met een technologische invalshoek dominant geworden. NM kiest met name voor de conceptuele benadering, en meer specifiek met het accent op de liveperformance, omdat hier het artistieke idee leidend is. Deze richting van geluidskunst biedt ook aantrekkelijke mogelijkheden tot educatieve activiteiten.

² Met Dick Raaijmakers als belangrijkste icoon en in die lijn mensen als Horst Rickels en Paul Panhuysen en van een nieuwe generatie iii-collective, Miss Milivolt, en Cathy van Eck.

Artistieke ambitie: etaleren, gidsen en sturen

De hier geschetste ontwikkeling van de nieuwe muziek heeft consequenties voor een festival gericht op nieuwe muziek. Was het in het verleden voldoende om als festival ‘vernieuwend’ en ‘experimenteel’ te zijn, nu is zo’n doelstelling als unique selling point achterhaald. Een festival van nu moet zich spiegelen aan de maker en luisteraar van nu; wars van hokjesgeest en genres moet het in de volle breedte op zoek gaan naar het avontuur in de muziek, zonder in de *anything goes* valkuil te trappen. Het moet makers en musici de kans bieden producties te maken die nog niet bestaan. Het moet makers aan het woord laten die een eigen geluid laten horen en het moet daarbij de vinger aan de pols van de tijd houden. Het festival heeft zowel een etalerende, gidsende als sturende rol. Gidsend en sturend omdat het zijn nek uit durft te steken in de voorspelling van de leidende kunstenaars van morgen. Etalerend omdat het ook een staalkaart moet bieden van wat de afgelopen jaren belangrijk is gebleken voor de muziek van nu. Op die manier bouwt het festival ook mee aan de canon van hedendaagse klassiekers. NM gaat voor de absolute wereldtop en haalt de boegbeelden van de nieuwe muziek naar het festival.³

NM wil in de komende periode nog meer dan voorheen een gidsende en sturende rol spelen binnen de nieuwe muziek, samen met makers en uitvoerders nog hoogwaardiger producties realiseren en daarmee een nog groter en divers publiek bereiken. Voor bepaalde programma onderdelen wordt gewerkt met curatoren en specialisten op hun terrein.⁴

Festival meest geëigende vorm voor de presentatie van nieuwe muziek

De festivalformule biedt de mogelijkheid om in een compacte periode het nieuwsgierige publiek een overzicht te geven van de nieuwste ontwikkelingen in de sector. Ieder jaar wordt een breed scala gepresenteerd aan makers, uitvoerders, producties en genres. Bezetting, lengte en locatie van nieuwe en bestaande (opdracht)werken worden in overleg samengesteld en vervolgens in een optimale setting gepresenteerd. Het festival is niet aan een vaste locatie gebonden en dus kan voor iedere presentatie worden gekozen voor het maximale wat betreft grootte, sfeer, akoestiek, ligging in de stad en technische voorzieningen. Het publiek staat in een festival meer open voor ‘het onbekende’ dan in een reguliere concertserie, kan genieten van de festivalsfeer en contact maken met aanwezige makers en uitvoerders. Ook in het buitenland wordt de nieuwe muziek veelal in een festivalvorm gepresenteerd. De faciliteiten, omvang, sfeer, geringe afstanden tussen de locaties en de gunstige ligging en uitstraling van ’s-Hertogenbosch maken deze stad de perfecte plaats voor een festival als NM.

NM profileert zich als één van de belangrijkste festivals voor nieuwe muziek in Europa en maakt in die hoedanigheid onderdeel uit van een internationaal netwerk van belangrijke nieuwe muziekfestivals NICAFF (Network of International Curators and Festivals).⁵ Daarnaast wordt samengewerkt met diverse belangrijke internationale spelers in het veld. NM heeft sinds 2015 het EFFE (Europe for Festivals, Festivals for Europe) festivallabel. Met de uitbreiding naar een tiendaags festival kan NM zich qua omvang meten met alle belangrijke festivals nieuwe muziek in de wereld.⁶

³ Zoals Heiner Goebbels (2013, D), Sofia Goebaidulina (2014, RUS), Kronos Quartet (2014, VS), Arditti Quartet (2014, ENG), Anouar Brahem (2014, TUN), Marc Ribot (2014, VS) en Helmut Lachenmann (2015, D).

⁴ Zoals Koen Graat voor de jazz en new world music, Rikkert Brok voor de elektronische muziek en Horst Rickels voor de geluidskunst.

⁵ Het NICAFF netwerk bestaat uit het Huddersfield Contemporary Music Festival / HCMF (ENG), Transit Leuven en Happy New Festival van Vlaanderen Kortrijk (B), Time of Music (FIN), Dark Music Days Reykjavik (IJS), Ultraschall Festival en MaerzMusik Berlijn (D), G((o))ng Tomorrow Kopenhagen en Spør Festival Aarhus (DEN), Ultima Oslo (NO), Klangspuren Tirol (OOS).

⁶ Zoals HCMF (ENG), MaerzMusik (D), Ultraschall (D), Ultima (NO), Wien Modern (OOS), Warsaw Autumn Warschau (POL).

De maker centraal

Zij of hij is immers de bedenker van de muziek. Op basis van de slogan **de muziek van morgen door de makers van nu** kiest NM voor de eigenwijze en eigenzinnige maker die zich bewust is van de hierboven geschetste ontwikkelingen in de nieuwe muziek, daar een eigen visie op geeft en oog en oor open heeft voor de (maatschappelijke) omgeving waarin zijn of haar werk wordt gepresenteerd. We kiezen voor bewezen en opkomende toptalenten⁷ naast inmiddels gelauwerde vrije geesten. NM werkt met de internationale en landelijke top van componisten, makers, musici en ensembles in de nieuwe muziek. Naast artistieke criteria spelen andere criteria bij de selectie een rol, zoals mogelijkheden tot presentatie in een (internationale) context, financiële randvoorwaarden, open staan voor coaching (met name bij jongere makers), de afzetmogelijkheid bij andere festivals en podia en het potentiële publieksbereik. Bij de keuze van makers ligt de nadruk op Nederlandse of in Nederland woonachtige makers, maar we presenteren en initiëren ook producties met internationale makers vaak in samenwerking met internationale festivals. NM streeft naar langdurigere samenwerkingen en wil van invloed zijn op de (artistieke) ontwikkeling van makers. Een presentatie op NM is voor makers en uitvoerders prestigieus en belangwekkend en draagt bij aan hun (internationale) carrière. Een speelbeurt op NM geeft makers erkenning, het versterkt hun cv.

'Niet alleen biedt November Music Nederlandse leden van Nieuw Geneco veel opdrachten en kansen om hun werk te presenteren aan een verbazingwekkend groot publiek en internationale bezoekers; de taakopvatting van November Music werkt inspirerend naar onze leden, naar hoe een moderne componist kan functioneren in en een bijdrage kan leveren aan deze maatschappij.'

Esther Gottschalk,
directeur Nieuw Geneco

Productie: het artistieke concept is leidend

NM creëert samen met de maker(s) optimale omstandigheden waarin een artistiek idee zo goed mogelijk tot zijn recht komt. Het artistieke concept is leidend. Op basis van het idee wordt de productie artistiek en productioneel uitgewerkt. We zoeken de best mogelijke uitvoerders en er vindt een presentatie plaats op het festival en/of daarbuiten. NM wendt zijn netwerk aan om de maker in staat te stellen voorstellingen te doen in binnen- en buitenland. Daar waar mogelijk en opportuun wordt in producties internationaal samengewerkt.

NM doet een beroep op de bijdrage (co-)productie van het Fonds Podiumkunsten om vanuit de missie en artistieke uitgangspunten samen met makers uit binnen- en buitenland producties te ontwikkelen.

Meer dan een festival

De belangrijkste doelstelling om ook buiten het festival activiteiten te ontplooiën is het vergroten van het draagvlak en de kansen voor de nieuwe muziek. Het aantal festivals en podia voor nieuwe muziek is beperkt en daarbuiten is de publieke belangstelling voor en aantrekkingskracht van de nieuwe muziek bescheiden. De samenwerking met instellingen uit andere genres heeft echter ook een belangrijke artistieke component, aangezien makers buiten hun vertrouwde nieuwe muziek context worden geplaatst. Dit leidt tot nieuwe presentatievormen en een grotere exposure voor de nieuwe muziek in het algemeen en de maker in het bijzonder. Hierdoor draagt NM bij aan de pluri-formiteit van het aanbod en de betekenis voor de sector. Het leidt ook tot een verhoging van de naamsbekendheid van het festival en hopelijk op termijn tot festivalbezoek.

⁷ Zo heeft NM in 2014 en 2015 de jonge maker Aart Strootman ondersteund vanuit de nieuwe makersregeling van het Fonds Podiumkunsten.

De samenwerking met festivals en podia binnen de nieuwe muziek heeft als belangrijkste doelstelling circuitvorming en het financieel mogelijk maken van grotere, kostbare (internationale) producties. Daarnaast wordt gebruik gemaakt van hun expertise en netwerk. Door musea, kunstinstellingen en festivals buiten de nieuwe muziek wordt met enige regelmaat een beroep gedaan op de expertise en het netwerk van NM bij de samenstelling van nieuwe muziekprogramma's. Daarnaast wordt NM benaderd door met name theater- en dansinstellingen voor adviezen over de keuze van componisten en uitvoerders. NM werkt hier graag aan mee vanuit de betekenis voor de sector. Het creëert immers nieuwe speelplekken en zorgt voor nieuwe samenwerkingen.

Internationaal op de kaart

De nieuwe muziekwereld is relatief kleinschalig en internationaal georiënteerd. NM heeft sinds 1993 een sterk internationaal profiel door internationale samenwerkingsprojecten en programmering. De laatste jaren is geïnvesteerd in de versteviging van de positie in het internationale nieuwe muziekleven en staat NM internationaal stevig op de kaart. Die oriëntatie zorgt voor de noodzakelijke artistieke input en biedt de beste kansen voor export van Nederlandse muziek. Voor festivals neemt de wens en urgentie toe om internationaal samen te werken in producties en opdrachten vanuit de wens tot repertoirevorming, een hogere uitvoeringskwaliteit en de noodzaak van efficiënte financiering.

Binnen het NICAF-netwerk worden ieder jaar opdrachten gegeven en producties samengesteld die reizen tussen de landen. Het netwerk richt zich op Europese partners waardoor Nederlandse makers en uitvoerders een verbreding van hun netwerk en afzetmarkt kunnen realiseren. Sinds 2014 neemt NM ook deel aan het overleg CARTELL met podia en festivals uit Canada en de USA. Het accent ligt hier op kennisuitwisseling. Naast beide netwerken wordt op ad hoc basis in producties samengewerkt met diverse belangrijke Europese festivals voor nieuwe muziek.⁸ Belangrijke nieuwe partners in de komende kunstenplanperiode zijn de Ruhrtriennale, een van de grootste en belangrijkste kunstenfestivals in Europa, en de Donaueschinger Musiktage, het oudste en meest prestigieuze nieuwe muziekfestival in de wereld. Met beide festivals wordt jaarlijks samengewerkt in minimaal één productie.

Het internationale bezoekersprogramma wordt de komende jaren verder gecontinueerd en waar mogelijk uitgebouwd vanuit het belang voor de export van Nederlandse nieuwe muziek. Het bezoekersprogramma heeft een netwerkfunctie voor makers en ensembles. De premièredag tijdens het festival waarbij recente en nieuwe producties met een grote Nederlandse inbreng wordt gepresenteerd, zal worden gecontinueerd. Hiervoor komt jaarlijks een aantal internationale en landelijke programmeurs over dat in een korte tijd kennis kan nemen van de nieuwste ontwikkelingen in de Nederlandse muziek. Naast concertbezoek wordt ruimte ingebouwd voor discussie, informatie uitwisseling en ontmoetingen met makers en uitvoerders. De reisbudgetten van buitenlandse festivals nemen af en dus is externe financiering noodzakelijk om artistiek leiders naar NM te halen. De premièredag wordt gefinancierd door onder meer de Dutch Performing Arts en Buma Cultuur.

Omgekeerd bezoekt NM met enige regelmaat festivals in het buitenland om op de hoogte te blijven van de nieuwste ontwikkelingen in de nieuwe muziek en het netwerk te onderhouden en uit te breiden. Soms gebeurt dit op uitnodiging en met financiële steun van een festival of steuninstelling, soms op eigen initiatief en op eigen kosten. Buitenlandse festivals zijn meestal ook de plek om afspraken te maken met componisten, ensembles, ondersteuningsinstellingen, ambassades en overheden. Daarnaast is de uitwisseling van kennis en ervaring op andere onderwerpen zoals publieksbereik, publiciteit en marketing en educatie van grote waarde.

⁸ Zoals met Spitalfields Festival Londen (ENG), Sonica Glasgow (SCH), Donaueschinger Musiktage (D), Wiiterener Tage für Neue Musik (D), Internationale Ferienkurse für Neue Musik Darmstadt (D), Angelica Bologna (I), Warsaw Autumn Warschau (POL), Wien Modern Wenen (OOS), Eclat Stuttgart (D).

2.2. Activiteiten in de periode 2017-2020

Programmering

De programmering van NM is een ideale mix van het beste wat de muziek van nu te bieden heeft. Internationaal, nationaal, zich bewegend in alle artistieke genres, grotere en kleinere producties en unieke combinaties. Er wordt (internationaal) samengewerkt met festivals, ensembles en productiehuisen in de nieuwe muziek om de producties artistiek en financieel mogelijk te maken.

Samenwerkingen

NM werkt structureel samen met de belangrijkste Nederlandse ensembles voor nieuwe muziek zoals het As-kolSchönberg, SDH, Amsterdam Sinfonietta, Nederlands Kamerkoor, Cappella Amsterdam, Klang Ensemble, Nieuw Amsterdams Peil, Ragazze Kwartet en de philharmonie zuidnederland. Samen met hen worden opdrachten gegeven en producties geïnitieerd en gepresenteerd. Zij brengen kennis en deskundigheid in, zorgen voor top-uitvoeringen en dragen bij aan de marketing.

'After being the first promoter to place Ensemble Klang in the national and international spotlight in 2004, November Music has become one of the group's most important and vital collaborators - performances at the festival form an essential part of the ensemble's calendar, helping bring our largest and most daring projects to a large, approachable and broad-minded audience.'

Pete Harden, Klang Ensemble

NM zoekt bij de samenstelling van producties altijd naar spannende en niet-alledaagse combinaties tussen Nederlandse en buitenlandse makers en uitvoerders die leiden tot artistiek hoogstaande producties en langduriger samenwerkingen.⁹ Nederlandse makers en uitvoerders worden hierdoor in een internationale en niet-alledaagse context geplaatst, worden artistiek uitgedaagd en bouwen een internationaal netwerk op. Bij de programmering van buitenlandse ensembles is het uitgangspunt de uitvoering van tenminste één Nederlandse compositie op zowel NM als op een concert in eigen land, dit vanuit de missie om export van Nederlandse muziek te bevorderen. Er zijn afspraken gemaakt met een aantal topensembles in de nieuwe muziek waaronder Ictus (2017, B), Ensemble Intercontemporain (2018, FR), Cikada Ensemble (2018, NO) en Klangforum Wien (2019, OOS). We hebben afspraken met de belangrijkste internationale componisten van dit moment zoals Rebecca Saunders (ENG/D), Oscar Bianchi (IT) en Mark André (FR/D) en er liggen plannen voor composities van Beat Furrer (ZWI/OOS), Simon Steen-Andersen (DK) en Olga Neuwirth (OOS). Binnen de jazz zijn er plannen met John Zorn (2017, VS), Jon Balke (2017, NO), Kinan Azmeh (SYR/VS), Tigran Hamasyan (ARM/VS), Amir El-saffar (IR/VS), Vijay Iyer (VS), Jakob Bro (DK), Darcy James Argue (CAN) en Le Trio Joubran (PAL).

'November Music heeft me enorm geholpen doordat ze me op de juiste momenten in mijn ontwikkeling het vertrouwen gaf om zelf een aantal internationale topmusici uit te kunnen nodigen. De ontmoetingen met deze musici gaven een enorme impuls aan zowel mijn artistieke ontwikkeling als aan mijn internationale carrière.'

Harmen Fraanje, jazzpianist

'November Music gaat voor mij over avontuurlijke en nieuwe muziek op het scherpst van de snede! Zelf heb ik daar meerdere keren aan mee mogen doen en veel van die samenwerkingen hebben een enorme impuls gegeven aan mijn eigen muzikale carrière. Een goed voorbeeld daarvan is de samenwerking tussen 'ZAPP4 en de Noorse sample-tovenaar Jan Bang.'

Oene van Geel, componist en musicus

⁹ NM initieerde in 2013 een ontmoeting tussen het Nederlandse strijkkwartet ZAPP4 en de Noorse sampler/elektronica-specialist Jan Bang. De samenwerking kreeg een vervolg op festivals als Punkt (NO), Banlieues Blues (FR), So What's Next? en op diverse podia. Pianist/componist Rembrandt Frerichs stapte in 2013 op initiatief van NM met zijn trio voor het eerst het podium op met de Iraanse kemanche-speler Kayhan Kalhor. Diverse optredens en een cd-opname volgden.

'Bang ging hun [ZAPP4's] klankbeelden met samples en vervormingen op zo'n organische manier te lijf, dat de geluidsbron soms nauwelijks nog was vast te stellen. Nooit obliagaat of voorspelbaar was dit uur van frisse klankverkenningen een heerlijke luisterervaring.'

NRC Handelsblad, 2013

'De muziek van dit kwartet was als golfbewegingen...Maar elke noot kreeg een aspect van eeuwigheid mee en dat maakte dit concert bijna hallucinerend. Het totaalresultaat is nog verbazingwekkender als je weet dat het Rembrandt Frerichs Trio met Kayhan Kalhor zijn eerste concert gaf.'

Jazzenzo, 2013

Opdrachten en repertoire

De nieuwe muziek is gebaat bij repertoirevorming. Om die reden heeft NM een actief opdrachtenbeleid. Jaarlijks wordt een aantal compositieopdrachten verstrekt aan Nederlandse en internationale componisten. Opdrachten aan buitenlandse componisten worden zoveel mogelijk gegeven in samenwerking met internationale festivals.¹⁰ Voor opdrachten aan in Nederland woonachtige componisten voor de periode 2016-2017 beschikt NM over een budget van het Fonds Podiumkunsten. In 2017 staan opdrachten gepland voor onder andere Anthony Fiumara, Kate Moore, Rob Zuidam en Thomas Myrmel. Daarnaast indirect via ensembles voor Yannis Kyriakides, Jorrit Tamminga, Peter Adriaansz en Arnold Marinissen. Voor buitenlandse opdrachten heeft NM een eigen klein opdrachtenbudget en wordt een beroep gedaan op andere fondsen zoals de Eduard van Beinum Stichting. Voor de komende jaren staan opdrachten gepland voor onder meer John Zorn (VS), James Dillon (SCH), Oliver Coates (ENG), Alvin Lucier (VS), Michael Gordon (VS) en Gatot Danar Sulistiyanto (IND).

'Als componist heeft November Music me enorm gesteund en gestimuleerd. Al vanaf de allerprilste schreden die ik in de nieuwe muziek zette kon mijn ontwikkeling op de belangstelling en het vertrouwen van de organisatoren van November Music rekenen. Ik heb metertijd veel ideeën kunnen realiseren door de kansen en gelegenheden die zij mij geboden hebben. Hun mate van betrokkenheid daarbij is zeldzaam groot.'

Mayke Nas, componist

'November Music has supported me endlessly since being involved with their annual festival in 2014 as composer in residence. Their way of dealing with artists is respectful, intelligent and honest, giving each the space and trust to get their show on the road, which is a quality worth a thousand praises. It is rare to find a festival that treats artists with such high regard neither exploiting them nor suffocating them. November Music has given me a step up towards reaching my own goals as a composer and for that I am humbled and very grateful.'

Kate Moore, composer

Naast nieuwe opdrachtwerken worden ook succesvolle producties uit het recente verleden geprogrammeerd. Er ligt een schat aan slechts een of twee maal uitgevoerde grote(re) werken die opnieuw een podium en een publiek verdienen. NM wil in de herneming van artistiek waardevolle producties uit het recente verleden een initiërende rol spelen¹¹ en zet zijn (internationale) netwerk van podia en festivals in voor het creëren van meer speelbeurten waardoor de investeringen rendabeler worden en producties artistiek kunnen groeien.

¹⁰ Zoals Mauricio Kagel (2005, D), Valgeir Sigurosson (2014, IJS), Enno Poppe (2016, D), Jennifer Walshe (2016, ENG).

¹¹ Zoals Up-close van Michel van der Aa (2012), To You van Peter Schat (2014), De Staat van Louis Andriessen (2016).

Het talent centraal

Talentontwikkeling is één van de speerpunten van NM. De (financiële) mogelijkheden voor de talenten van nu om zich artistiek en op andere terreinen te ontwikkelen zijn beperkt met het verdwijnen van broedplaatsen, ensembles, podia en productiehuisen. Makers worden door NM begeleid in de ontwikkeling van producties op diverse onderwerpen zoals artistieke visie, financiën, productie, publieksbenadering en marketing. Talenten met wie de komende jaren wordt samengewerkt zijn onder meer Aart Strootman, Morris Kliphuis, Reinier Baas, Nicoline Soeter, Angela de Weijer/Miss Milivolt, Christiaan Richter en Peter Vigh. Daarnaast nieuwe talenten die zich aandienen in de komende periode. Op provinciaal niveau neemt NM deel aan de Talenthub Brabant waarbij jaarlijks enkele jonge talentvolle makers worden ondersteund door middel van coaching, netwerkvorming en bij het ontwikkelen van producties. Hiervoor zijn financiële middelen beschikbaar gesteld door de Provincie Noord-Brabant los van de structurele subsidie.

'November Music is voor mij van onschatbare waarde: het netwerk, de persoonlijke betrokkenheid en kritische reflectie zijn naast het festival als prestigieus podium voor een jonge maker bijna eindeloos.'
Aart Strootman, musicus en deelnemer
nieuwe makers regeling Fonds Podiumkunsten

Educatie en participatie

Kinderen en jongeren komen niet vanzelf in aanraking met nieuwe muziek met het verdwijnen van radio- en televisieprogramma's, afname van het aantal nieuwe muziekconcerten en minder aandacht in de geschreven media. De concurrentie van andere muziek- en kunstuitingen is groot. Nieuwe muziek vraagt juist om kennis en ervaring en dus is het belangrijk dat kinderen en jongeren reeds op jonge leeftijd hiervan kennis nemen. NM wil het aandeel presentaties voor jongeren en kinderen in het festival de komende jaren uitbouwen onder meer met een November Music Kids-programma, met presentaties en workshops voor en door kinderen in diverse leeftijdsgroepen. Hierin werken we samen met gespecialiseerde productiehuisen en gezelschappen.¹²

Goede cultuureducatie is van het grootste belang om scholieren en studenten nieuwe muziek te leren waarderen. Door de uitbouw naar tien dagen en een langer midweek programma nemen de mogelijkheden voor educatieve activiteiten in het festivalprogramma toe. NM onderscheidt verschillende doelgroepen namelijk scholieren van lager en middelbaar onderwijs en (muziek)studenten vanuit de filosofie dat een andere aanpak en aanbod noodzakelijk is. Met name de geluidsinstallaties bieden mogelijkheden tot educatieve activiteiten voor scholieren en kinderen, maar ook inleidingen bij concerten, repetitie- of concertbezoek zijn hiervoor geschikt. Voor studenten van conservatoria worden workshops en seminars met (internationale) componisten en musici aangeboden.¹³

'Muziek en muziekonderwijs is een geweldige prikkel voor de ontwikkeling van het jonge brein.'
Prof. Dr. Erik Scherder,
neuropsycholoog VU

'Van muziek maken word je echt slimmer. Naar muziek luisteren waar je veel van houdt, maakt je stemming beter en in die stemming word je tijdelijk slimmer. Kinderoren staan nog volledig open voor allerlei stijlen muziek. Wetenschappelijk onderzoek heeft aangetoond dat kinderen meer horen dan volwassenen, maar vooral ook aangetoond dat kinderen die op jonge leeftijd in aanraking komen met allerlei stijlen muziek, deze ook op latere leeftijd kunnen waarderen. Jong geleerd, oud gedaan.'
Prof. Dr. Henkjan Honing, hoogleraar muziekcognitie UVA

¹² Zoals Oorkaan, Artemis, SDH, Holland Opera, Zonzo Compagnie (B).

¹³ Zoals in 2015 met Helmut Lachenmann (D) waaraan compositiestudenten van vier conservatoria deelnamen.

De Provincie Noord-Brabant heeft sinds jaar en dag een actieve en kwalitatief hoogwaardige amateurmuziekscene. Denk hierbij bijvoorbeeld aan koren en harmonie- en fanfareorkesten. Participatie van amateurs in nieuwe muziekprojecten is van belang voor de opbouw van nieuw publiek voor de muziek in het algemeen en het festival in het bijzonder. NM ontwikkelt de komende jaren samen met makers en ensembles participatieprojecten voor amateurs.

Formats

NM hanteert formats die bijdragen aan structurering en marketing van het festival:

• Thema's

In de programmering van het festival streeft NM naar thematische verbanden¹⁴ en een goede mix tussen 'grotere namen' en 'minder bekende namen', vanuit een artistiek-inhoudelijke doelstelling en een publieksgerichte benadering. De thema's dienen ook als kapstok om keuzes te maken uit het enorme aanbod. Voor de komende jaren wordt de nieuwe muziek uit het (Midden-)Oosten en de kruisbestuivingen met westerse muziek een van de speerpunten vanuit de artistieke visie wat betreft vernieuwing en innovatie. Daarnaast is het een middel om meer allochtone publieksgroepen te bereiken.

• Festivalcomponist en componisten-in-focus

NM kiest jaarlijks een festivalcomponist en / of diverse componisten-in-focus.¹⁵ Dit betreft zowel internationale of in Nederland woonachtige componisten met een relatief omvangrijk en belangwekkend oeuvre. De focus ligt wat betreft Nederlandse componisten op de midden generatie componisten die nog verdere internationale profilering verdient. Voor de buitenlanders ligt het accent op invloedrijke en erkende makers met een voorbeeldfunctie. In overleg met de betrokken componist wordt een aantal van zijn of haar beste bestaande werken gepresenteerd daar waar mogelijk en relevant gecombineerd met enkele nieuwe werken (hierop ligt dus niet het accent). We streven naar diversiteit in muzikale uitingen en bezettingen. Het belang van het werk van de componist wordt onderstreept door uitgaven in de vorm van bijvoorbeeld een boek, bundel en beeld- en geluid-registraties. In 2017 wordt een dag gewijd aan de muziek van John Zorn met zeven verschillende concerten op een dag variërend van strijkkwartetten, koorwerk, pianotrio, kamermuziek tot de meester zelf achter het orgel.¹⁶ Een programma speciaal samengesteld voor NM. De festivalcomponist in 2017 is Anthony Fiumara met, naast bestaande werken, diverse nieuwe composities waaronder een Requiem voor het Nederlands Kamerkoor en ensemble, een strijkkwartet voor het Ragazze Kwartet en een piano-werk voor Ralph van Raat.

'Magische en intense dag met Lachenmann. De legendarische Duitse componist Helmut Lachenmann stond centraal tijdens een speciale dag in 2015 en trok componisten, compositiestudenten en publiek uit het hele land. Zijn composities werden uitgevoerd door Nederlandse musici en ook nieuw werk van Nederlandse componisten werd in het programma geïntegreerd.'
De Volkskrant, 2015

¹⁴ Thema's als strijkkwartetten in de 21ste eeuw (2014), East meets West (2014), Jheronimus Bosch 500 (2016).

¹⁵ De festivalcomponisten tot nu toe waren respectievelijk Guus Janssen (2007), Richard Rijnvos (2008), Martijn Padding (2009), Peter Adriaansz, Piet-Jan van Rossum (2010), Yannis Kyriakides (2011), Robin de Raaff (2012), Robert Zuidam (2013). Componisten in focus waren Kate Moore, Rozalie Hirs, Dyane Donck, David Dramm en Micha Hamel (2014), Helmut Lachenmann, Florian Maier en Wilbert Bultink (2015), Willem Jeths en Detlev Glanert (2016).

¹⁶ Als vervolg op onze succesvolle dag met Helmut Lachenmann (2015, D).

• Ensembles-in-residence

Naast de componist-in-focus wordt gewerkt met een ensemble- of *artist-in-residence*¹⁷ die met meerdere gevarieerde concerten op het festival te horen zijn. Dit benadrukt de diversiteit van de nieuwe muziek. In 2017 wordt Ragazze Kwartet het ensemble-in-residence met naast het nieuwe kwartet van Anthony Fiumara onder meer een nieuwe muziektheaterproductie in samenwerking met Sonica Festival Glasgow.

De focus op bepaalde makers en uitvoerders heeft naast een artistiekinhoudelijke ook een belangrijke marketingdoelstelling. Helaas zijn de meeste van hen nog niet bekend bij een groter publiek. Dit format biedt mogelijkheden tot profilering bij pers, publiek en muziekstudenten.

'November Music is een van de weinige podia in Nederland waar écht ruimte is voor het experiment. Het is geweldig om te zien hoe de gewaagde programmering een groot publiek trekt.'
Rosa Arnold, Ragazze Kwartet

• Bosch Requiem

Vanaf 2017 wordt jaarlijks op de eerste vrijdag van november in het kader van Allerzielen het Bosch Requiem georganiseerd als aftrap van het festival. Een traditie die is gestart in 2010 vanuit de stichting Jheronimus Bosch 500 en vanaf 2017 door NM met steun van de Gemeente 's-Hertogenbosch wordt gecontinueerd. Bosch Requiem biedt als concept mogelijkheden om oud en nieuw repertoire te verbinden. Er wordt internationaal samengewerkt met Festival 20/21 (Novecento) in Leuven. Voor 2018 sluit De Doelen Rotterdam zich aan in verband met de viering van honderd jaar einde eerste wereldoorlog. De verwachting is dat ook andere partners zich gaan aansluiten bij dit initiatief.

• Premièredag

Een aanbod van nieuwe, veelal Nederlandse of internationale producties met Nederlandse inbreng speciaal bedoeld voor kenners en professionals.

• Colours of Improvisation

Een samengesteld programma met jazz en wereldmuziek met meestal twee samengestelde internationale producties met Nederlandse inbreng en een afsluitende internationale act.

• Hedendaagse klassiekers

Helaas zijn de topwerken uit de twintigste en eenentwintigste eeuw slechts zelden te horen op de Nederlandse podia. Composities die vaak een voorbeeld zijn voor de huidige generatie makers. Sinds enkele jaren presenteert NM met groot succes hedendaagse klassiekers.¹⁸ Deze serie van erkende en gerenommeerde werken uitgevoerd door top- of studentenensembles wordt de komende jaren gecontinueerd.

• KunstmuziekRoute

De KunstmuziekRoute (KMR) is de hit van het festival. De KMR is een door NM ontwikkeld laagdrempelig format om een nieuw publiek kennis te laten maken met de nieuwe muziek. Het biedt op de tweede zondagmiddag van het festival een uitgebreid aanbod aan relatief kleine, korte muziekpresentaties, die plaatsvinden in concertzalen en niet-alledaagse locaties zoals kerken, musea, galeries, monumenten en openbare ruimten. Het is een uitstekend format om kortere werken meerdere keren te laten uitvoeren. Het publiek stelt zijn eigen route samen en wordt daarin geholpen door genre aanduidingen en thematisch samenhangende programma's. De compacte historische binnenstad van 's-Hertogenbosch met tal van monumenten leent zich bijzonder goed voor een dergelijke bijzondere presentatievorm.

¹⁷ Zoals in de afgelopen jaren Nieuw Amsterdams Peil (2013), SDH (2014), AskolSchönberg, WENDE. (2015), Aart Strootman, Nora Fischer (2016).

¹⁸ Zoals Music for Eighteen Musicians (2013) en Drumming van Steve Reich (2014, VS), Patterns in a Chromatic Field van Morton Feldman (2013, VS), Tabula Rasa van Arvo Pärt (2013, EST) en De Staat van Louis Andriessen (2016).

• Geluidsinstallaties

Naast concerten presenteert NM ieder jaar enkele geluidsinstallaties en geluidsexpedities. Deze presentaties vinden plaats in openbare ruimten of musea en beeldende kunstcentra om een zo groot mogelijk publiek te bereiken dat niet automatisch in aanraking komt met nieuwe muziek. NM werkt hierbij samen met curatoren en (internationale) productiehuisen en internationale festivals.

'In het begin van onze carrière, toen we nog relatief onbekend waren, heeft November Music zijn nek uitgestoken voor ons door een podium te bieden op een plek die op dat moment voor ons nog buiten het bereik lag. Daardoor hebben we de mogelijkheid gekregen om te kunnen laten zien wat we waard zijn. Daarnaast is November Music altijd behulpzaam geweest in het delen van netwerk en kennis en is November Music een ambassadeur van ons werk.'

Strijbos & Van Rijswijk, geluidskunstenaars

• PLUG

NM is uitgegroeid tot een *established* festival maar realiseert zich dat vernieuwingen en experimenten soms beter gedijen in een meer informele setting. Onder de noemer PLUG presenteert NM een programma met avontuurlijke elektronische muziek in een ongedwongen informele sfeer. Hierdoor wordt een ander en jonger publiek bereikt.

• Randprogrammering

NM initieert en presenteert naast concerten ook andere activiteiten gedurende het festival zoals expertmeetings rondom bepaalde thema's of personen, interviews met componisten, workshops en masterclasses met internationale gasten, lezingen en vertoningen van films en documentaires uit het archief van de publieke omroep. Deze randprogrammering heeft als belangrijkste doel informatie-overdracht naar publiek en professionals en stimuleert netwerkvorming in de nieuwe muziek. Met de groei van het festival wordt ook de randprogrammering uitgebreid.

Relatie tot eerdere activiteiten

Naast de uitbreiding naar een tiendaags festival en een vergroting van het aantal activiteiten staat de artistieke verdieping en verbreding de komende jaren centraal. NM heeft in de afgelopen jaren de prestatieafspraken 2013 - 2016 voor wat betreft het aantal activiteiten en de publieksaantallen zoals gemaakt met het Fonds Podiumkunsten en andere financiers ruimschoots gerealiseerd.¹⁹ Het streven is om ook in de periode 2017 - 2020 bovenop de gemaakte prestatieafspraken meer activiteiten, met steun van andere financiers, te realiseren.

¹⁹ Voor de periode 2013-2016 zijn de prestatieafspraken zoals gemaakt met het Fonds Podiumkunsten 40 presentaties binnen en 20 buiten het festival met in totaal 8.500 bezoekers.

3. Bijdrage aan de ontwikkeling van de podiumkunsten

NM wijkt af van de gangbare werkwijze binnen de nieuwe muziek door de focus op makers en de eigen producties met bijzondere combinaties. De nieuwe muziekpraktijk bestaat vooral uit door ensembles en podia samengestelde programma's, waarbij de individuele maker weinig of geen inbreng heeft. NM stelt juist de maker centraal, als bedenker van de muziek.

Het aantal structureel gesubsidieerde (grotere) ensembles met een eigen productiebudget is beperkt. Podia binnen de nieuwe muziek zijn primair gericht op afname en produceren zeer beperkt. Structureel gefinancierde productiehuisen binnen de nieuwe muziek zijn er niet.²⁰ NM brengt maker en uitvoerders samen. NM kiest makers vaak voor meer dan één jaar waardoor ontwikkeling en verdieping mogelijk is. Onvoorwaardelijke steun is daarbij essentieel. Een groot aantal makers doet een beroep op NM voor advies en wil gebruik maken van de kennis en het (internationale) netwerk. NM neemt deze rol graag op zich en selecteert en produceert vanuit zijn missie en (financiële) mogelijkheden.

'November Music neemt een belangrijke plek in mijn artistieke ontwikkeling in. Door hun visie en de durf om het experiment aan te gaan en nieuwe werken te produceren, kon ik als maker compromisloos werken aan mijn oeuvre. De niet-aflatende steun van November Music heeft mij als maker enorm geholpen.'

Arnoud Noordegraaf, maker en componist

'Anders dan de meeste andere festivals kiest November Music niet voor de gemakkelijke weg: het koopt geen 'bewezen' producties in, maar steekt persoonlijk zijn nek uit voor kunstenaars van nu. Voor mij als componist is November Music tegelijk een baken en een oase.'

Anthony Fiumara, componist

NM is zich bewust van de risico's van de geschetste werkwijze. Het presenteren van gerenommeerde makers en ensembles met een erkend programma leidt immers tot een gegarandeerd artistiek hoogwaardig programma en vaak grotere publieksaantallen dan programma's waarbij wordt gekozen voor nieuw repertoire en bijzondere samenwerkingen.²¹ Maar vanuit de missie, opgebouwde ervaring en het vertrouwen van makers, uitvoerders en publiek kiest NM bewust voor deze risicovolle weg.

NM profileert zich daarnaast als het vak- en publieksfestival voor nieuwe muziek in Nederland met een open oor en oog voor publiek en presenteert de *state-of-the art* naast jong en aanstormend talent. De nieuwe muziekwereld is relatief klein, toegankelijk en betaalbaar. NM werkt zowel met de Nederlandse top als met componisten, makers, ensembles en musici van wereldfaam.

NM presenteert een aanbod van internationale makers en uitvoerders die slechts zelden in Nederland te horen zijn. Dit betreft vaak makers en uitvoerders met internationale allure die voor het Nederlandse muzikleven nog relatief onbekend zijn. Aangezien NM staat voor een levende muziekpraktijk zijn (buitenlandse) componisten vrijwel altijd bij de concerten aanwezig. Het zet uitvoerders op scherp en biedt mogelijkheden tot interactie met het publiek in de vorm van interviews of lezingen.

²⁰ NM ondersteunt de aanvraag voor de BIS van Intro Maastricht voor een productiehuis voor de nieuwe muziek samen met onder andere het Muziekgebouw aan 't IJ en de Gaudeamus Muziekweek.

²¹ Zoals het Kronos Quartet (VS) met Nora Fischer, Diotima Quartet (FR) met nieuw werk van Wilbert Bulsink en de samenwerkingen tussen Eric Vloeimans en Jon Balke (NO) en Kimmo Pojhonen (FIN) met het Ragazze Kwartet.

4. Plaats in het veld en bijdrage aan de pluriformiteit

4.1. Positie in het veld

NM is in de afgelopen jaren uitgegroeid tot het belangrijkste festival voor nieuwe muziek in Nederland en behoort qua internationale uitstraling en bezoekerscijfers²² tot één van de meest toonaangevende festivals op dit gebied in Europa. Met de uitbouw naar een tiendaags festival neemt het aanzien en belang van NM toe, aangezien NM dan toetreedt tot de categorie grote Europese festivals voor de nieuwe muziek. NM onderscheidt zich ten opzichte van andere Nederlandse muziekfestivals door zijn focus op makers, de internationale werking, de bijzondere samenwerkingen, de veelzijdigheid en het genreoverstijgende karakter.

Het Holland Festival is qua omvang groter maar niet specifiek gericht op nieuwe muziek. In de NTR Zaterdag Matinee staat het symfonisch repertoire centraal en is nieuwe muziek slechts één van de genres die aan bod komt. Gaudeamus Muziekweek in Utrecht is in basis een concours dat zich primair richt op buitenlandse componisten tot dertig jaar. De grote podia in Nederland zoals het Muziekgebouw aan 't IJ, De Doelen en TivoliVredenburg richten zich niet op makers maar presenteren concerten met ensembles. De overige grotere muziekzalen in Nederland programmeren slechts sporadisch nieuwe muziek. Daarnaast kent Nederland een aantal kleinere podia die met enige regelmaat nieuwe muziek programmeren. Hierbij ligt het accent op kleinschalige producties van makers en uitvoerders uit Nederland en ontbreekt meestal de internationale component.

Voor de jazz en improvisatiemuziek in Nederland geldt in wezen een soortgelijke analyse. NM onderscheidt zich van de bestaande jazzpodia en festivals door bijzondere producties en speciaal samengestelde combinaties van musici uit verschillende landen. Een aantal van de grotere jazzfestivals waaronder Northsea Jazz Festival en So What's Next is verbonden aan commerciële partijen en heeft geen primair artistiek uitgangspunt. Een festival als Music Meeting Nijmegen initieert bijzondere combinaties met musici uit verschillende culturen maar doet dit in de meeste gevallen vanuit de volkscultuur, terwijl NM juist de hedendaagse klassieke (kunst)muziek van een land als uitgangspunt neemt.

Samenwerkingsverbanden

Samenwerking zit NM in de genen en biedt telkens nieuwe uitdagingen. Samenwerking in de nieuwe muziek is noodzakelijk om creatieve en productionele krachten te bundelen, verantwoord om te gaan met gemeenschapsgelden en nieuwe publieksgroepen op te zoeken. Vernieuwing en innovatie ontstaan vaak bij verrassende combinaties. Zeker voor de grotere producties geldt dat deze alleen nog tot stand kunnen worden gebracht indien verschillende partijen zich committeren. NM werkt samen met een groot aantal partners op verschillende niveaus en wijze en met verschillende doelstellingen.

Internationaal wordt samengewerkt binnen een netwerk van internationale festivals met als primaire doel het ontwikkelen van internationale coproducties. Daarnaast vindt uitwisseling plaats van ideeën en producties. Het informele netwerk NICAF richt de focus meer op een nieuwe generatie makers, de *emerging artists*. Met vooraanstaande Vlaamse podia zoals De Bijloke Gent, Concertgebouw Brugge en De Singel Antwerpen worden producties ontwikkeld en gepresenteerd. Recent zijn voornemens voor samenwerking en afname uitgesproken met het Vlaams-Nederlands cultuurhuis deBuren en de belangrijke Duitse festivals Ruhrtriennale en Donaueschinger Musiktage.

²² Zo is het aantal bezoekers voor het festival gegroeid van 3.675 in 2006 naar 8.600 in 2015. Totaal bereikte NM in 2015 12.000 bezoekers inclusief concerten buiten het festival.

Landelijk werkt NM samen met festivals, de grotere en kleinere podia en ensembles en musici actief binnen de nieuwe muziek. De belangrijkste partners zijn Operadagen Rotterdam, Muziekgebouw aan 't IJ Amsterdam en De Doelen Rotterdam, de ensembles AskolSchönberg, SDH, Nederlands Kamerkoor, Amsterdam Sinfonietta, Cappella Amsterdam, Intro Maastricht en de philharmonie zuidnederland. Nieuwe partners in de komende periode zijn grote publieksfestivals zoals het Oerol Festival, Cello Biënnale, Flamenco Biënnale en Ud-Festival.

Hetzelfde gebeurt op provinciaal niveau. NM heeft afspraken met een aantal musea en podia voor de presentatie van meestal kleinschalige concerten zoals De Pont Tilburg, Stedelijk Museum 's-Hertogenbosch, De Link Tilburg, Paradox Tilburg en Axes/Jazzpower Eindhoven.

In de loop der jaren zijn uitstekende relaties opgebouwd met een groot aantal podia en instellingen binnen en buiten 's-Hertogenbosch. Naast het uitstekende festivalhart in de Verkadefabriek in 's-Hertogenbosch met zijn vele zalen vindt het festival jaarlijks plaats op zo'n vijftien verschillende locaties verspreid over de Bossche binnenstad.

5. Ondernemerschap

5.1. Bedrijfsvoering en financiering

NM heeft door de jaren heen een reputatie opgebouwd financieel en bedrijfsmatig uiterst stabiel en betrouwbaar te zijn. Er zijn geen financiële tekorten, risico's zijn altijd gedekt en de (financiële) verplichtingen worden nagekomen. Dat heeft te maken met de uitgangspunten binnen de bedrijfsvoering; probeer te groeien met kleine stappen, kies de financiers die bij je passen en organiseer alles zo simpel mogelijk. In een omgeving waarin artistieke risico's worden genomen moet de bedrijfsvoering stabiel zijn. Er zijn bij NM slechts twee personen in vaste loondienst, er wordt een goedkoop kantoor gehuurd in de Verkadefabriek bestaande uit enkele pc's en dossierkasten. Met een team van vaste, ervaren en loyale freelancers, en met veel samenwerkingspartners in de stad en in binnen- en buitenland en veel goodwill onder makers, ensembles en musici is NM uitgegroeid tot waar het nu staat.

NM heeft langdurige relaties met een aantal financiers. Naast het Fonds Podiumkunsten, Provincie Noord-Brabant en Gemeente 's-Hertogenbosch zijn dat Fonds 21, Stichting Dioraphte, Buma Cultuur en het VSBfonds. NM geniet vertrouwen bij financiële stakeholders en wil verwachtingen realistisch houden en waarmaken. De meerjarenbegroting 2013 - 2016 was een minimum begroting - 'dit doen we zeker - maar waar mogelijk doen we meer' had er achter kunnen staan, want vanaf het eerste jaar werden de afgesproken prestaties en batenbegroting ruim overschreden. De exploitatiebegroting sluit in 2015 op circa € 695.000, aanzienlijk meer dan € 459.000 zoals in de meerjarenbegroting is opgenomen. De eigen inkomsten zijn ten opzichte van de vorige kunstenplanperiode fors gestegen.²³ Voor de komende jaren is het streven een eigen inkomstennorm van minimaal 25%.

In 2016 wordt met financiële steun van onder meer de stichting Jheronimus Bosch 500 voor de eerste maal een tiendaags festival gerealiseerd. Vanaf 2017 zijn andere (afspraken met) financiers noodzakelijk.²⁴ De bijdrage van de Provincie Noord-Brabant is gegarandeerd, die van de particuliere fondsen zijn (uiteraard) onder voorbehoud maar gebaseerd op langlopende relaties en afspraken. De voortzetting van het Bosch Requiem vanaf 2017 door NM krijgt financiële steun van de Gemeente 's-Hertogenbosch. Een aanvraag bij Het Brabant C Fonds is in voorbereiding en betreft vooral de internationale werking en zichtbaarheid. Met een vergrote internationale werking nemen ook de mogelijkheden toe voor cofinanciering van buitenlandse culturele steuninstellingen zoals Goethe Instituut, Pro Helvetia en Music Norway. Met vele instellingen zijn in de afgelopen jaren goede relaties opgebouwd.

Een Europese aanvraag vanuit het NICAF voor de netwerkactiviteiten is in voorbereiding.

De recette-inkomsten maken een steeds groter deel uit van de eigen inkomsten. De toegangsprijzen zijn enkele jaren geleden verhoogd met name voor de wat publieksvriendelijkere concerten. Het betrof hier ook een aanpassing aan de destijds ten opzichte van vergelijkbare festivals en podia lage ticketprijzen. Bij de onderhandelingen over uitkoopsommen worden recette-inkomsten meegenomen. Dit in het kader van goed ondernemerschap. Uitgangspunt is dat de uitkoopsom niet hoger is zijn dan de dubbele ingeschatte recette.

²³ Van € 141.200 in 2011 naar € 238.822 in 2015. Het eigen inkomstenpercentage is gestegen van 24% in 2011 naar 32% in 2015.

²⁴ Het tiendaagse festival HCMF (ENG) heeft een begroting van € 770.000 (waarvan 35% subsidie) en realiseerde hiermee in 2015 69 concerten met 10.000 bezoekers. Voor het tiendaagse Ultima (NO) bedroeg de totale omzet in 2015 € 1.250.000 (waarvan 74% subsidie) met 94 concerten en 12.600 bezoekers.

De eigen inkomsten uit verkoop zijn gebaseerd op programma-afname afspraken met partners zoals de Ruhrtriennale, Oerol Festival, Museum De Pont Tilburg, Stedelijk Museum 's-Hertogenbosch, De Link Tilburg, Axes/Jazzpower Eindhoven en Paradox Tilburg. Daarnaast wordt samengewerkt met diverse andere (internationale) festivals en podia maar deze maken hun eigen financiële afspraken met ensembles en musici en dus komen de opbrengsten hiervan niet terug in de begroting.

5.2. Organisatie en Cultural Governance

De vaste NM organisatie bestaat uit een artistiek en een zakelijk directeur, beiden voor 0,78 (was 0,67fte) in loondienst voor onbepaalde tijd. Beiden zijn op alle onderwerpen aanspreekbaar en vervullen daarnaast verschillende taken zoals (financiële) administratie, pr en marketing, productie, coaching en advisering van Nederlandse makers. De kleine en horizontale organisatie is een bewuste keuze om flexibel en marktgericht te kunnen opereren en de beheerlasten laag te houden. Daarnaast wordt gewerkt met een vast team van medewerkers op freelance basis voor onder meer de programmering van specifieke programmaonderdelen, educatie, pr & marketing, productieleiding, coördinatie techniek, artistieke coaching en internationalisering. Per productie wordt gekeken in welke vorm en in welke intensiteit begeleiding en coaching noodzakelijk en financieel haalbaar is. Afhankelijk van de behoefte en intensiteit wordt hiervoor een beroep gedaan op de vaste staf of worden externe adviseurs op freelance basis ingeschakeld. NM beschikt over een omvangrijk netwerk van deskundigen op diverse terreinen.

Het bestuur van NM opereert op afstand, heeft veel relevante know-how en is betrokken. NM werkt volgens de regels van cultural governance. Een overgang naar een raad van toezicht model is in voorbereiding. Het bestuur van NM bestaat op dit moment uit drie mannen en twee vrouwen; geen van de bestuursleden heeft een etnische achtergrond. Aan de code culturele diversiteit wordt stapsgewijs uitdrukking gegeven via de pijlers 'programma' en 'publiek'. In de programmering door meer niet-westerse programmering hetgeen aanknopingspunten biedt om een allochtoon publiek te bereiken.

NM huurt een kleine kantoorruimte in de Verkadefabriek in 's-Hertogenbosch.

5.3. Publieksbenadering

De belangrijkste doelstelling ten aanzien van het publieksbereik voor de komende jaren is een groter en meer divers publiek te interesseren voor de nieuwe muziek in het algemeen en NM in het bijzonder. We denken dit te bereiken door vergroting van de internationale en landelijke bekendheid en zichtbaarheid, versterking van het merk NM, investering in de toekomstige generatie, verbreding en verdieping van het aanbod en uitbreiding naar een tiendaags festival.

De publieke aantrekkingskracht van de nieuwe muziek is relatief beperkt. Dit wordt zowel nationaal als internationaal erkend. Toch zijn we er de afgelopen jaren in geslaagd een verhoudingsgewijs (ook in internationaal perspectief) groot publiek te interesseren voor onze activiteiten. De publieksaantallen van het festival zijn gegroeid van 5.600 in 2011 tot 8.600 in 2015. De jaarlijkse groei is gemiddeld tien procent. Voor de activiteiten buiten het festival is het aantal bezoekers jaarlijks toegenomen van 2.550 in 2011 tot 3.400 in 2015.

Voor de beleidsperiode 2017 - 2020 gaan we uit van gemiddeld jaarlijks 10.000 binnen en 3.500 bezoekers buiten het festival. De groei van het publiek binnen het festival wordt bereikt door meer programma, een gerichte doelgroepenbenadering, programmering van *headliners* en bekendere namen²⁵, spreiding van het programma over twee weekenden, nieuwe publieksgerichte programma-onderdelen zoals het Bosch Requiem, een aanbod voor amateurs, studenten, jongeren en kinderen, educatieve en participatieactiviteiten en meer randprogrammering zoals lezingen en interviews. Voor de activiteiten buiten het festival zorgen nieuwe partners met een groot publieksbereik zoals het Oerol Festival en de Ruhrtriënnale voor een publiekstoename.

Publieksopbouw

Uit publieksonderzoek tijdens het festival blijkt het volgende: de bezoekers zijn in het algemeen hoger opgeleid, goed verdeeld over de geslachten (iets meer mannen dan vrouwen), gemiddeld achter in de 40 met een spreiding tussen de 30 en de 70 jaar. De bezoekers komen voor eenderde uit 's-Hertogenbosch en omstreken, eenderde uit overig Noord-Brabant en eenderde uit de rest van het land. Het aantal bezoekers uit het buitenland, voornamelijk België en Duitsland, is vooralsnog bescheiden maar we streven naar groei in de komende jaren. Het aandeel bezoekers afkomstig van buiten de regio stijgt ieder jaar. Uit publieksonderzoek spreekt grote tevredenheid. Een van de belangrijkste suggesties van bezoekers is om de concerten meer te spreiden. Een ondersteuning van onze voornemens voor een tiendaags festival.

Publieksbenadering

Nieuwe muziek heeft nog wel eens het imago van elitair en moeilijk. NM wil juist laagdrempelig zijn en een brede doelgroep aanspreken. De programmabrochure is compact en de teksten zijn begrijpelijk. Vaktaal wordt vermeden. Tijdens het festival is de sfeer informeel door onder meer de aankleding van de locaties en zalen, aankondigingen voor concerten en een festivalcafé met dj's waardoor makers, musici en publiek elkaar op een informele manier ontmoeten. De ticketprijzen zijn acceptabel en gevarieerd en er bestaan kortingsmogelijkheden voor diverse doelgroepen. Het programma wordt al voor de zomer bekend gemaakt, waardoor veel aandacht en ruimte is voor marketing-activiteiten.

Doelgroepen

NM onderscheidt in zijn marketingbeleid verschillende publieksgroepen en zet gericht instrumenten in om deze te bereiken, te informeren, te verleiden tot bezoek, tevreden te stellen tijdens hun bezoek en vast te houden voor een komende editie. NM maakt een onderscheid in de volgende publieksgroepen:

- publiek gedifferentieerd naar muziekgenre
- liefhebbers kunst en cultuur
- kenners en muziekprofessionals
- studenten, scholieren, kinderen en amateurs

Voor het publiek heeft NM vooral een gidsfunctie en is het festival een plek waar mensen nieuwe muziek ontdekken. Voor liefhebbers van kunst en cultuur is naast de gidsfunctie het festival de plaats om andere liefhebbers te ontmoeten. Voor kenners en muziekprofessionals is NM een ontdekkingsplek waar de nieuwste trends en ontwikkelingen te horen zijn. Daarnaast is voor hen de ontmoetingsfunctie van belang en zorgt de randprogrammering voor inhoudelijke verdieping. Voor studenten, scholieren, kinderen en amateurs staat de educatie- en participatiefunctie centraal.

²⁵ Zoals Kronos Quartet (2014), Anouar Brahem (2014), WENDE (2015) en Tom Barman (2015).

Om de verschillende doelgroepen te bereiken worden specifieke middelen ingezet. Voor het publiek is dat vooral algemene informatie zoals een programmabrochure, website, algemene promotie films, (facebook)advertenties en free publicity via landelijke en lokale media. Voor de liefhebbers van kunst en cultuur wordt ingezet op inhoudelijke informatie zoals de bijlage in de VPRO-gids, facebookberichten en promofilmjes per programmaonderdeel, playlists, nieuwsbrieven. De kenners en liefhebbers worden bereikt via nieuwsbrieven per genre, promotiefilmjes en via beroepsorganisaties zoals het Nieuw Geneco en Donemus. Studenten, scholieren, kinderen en amateurs worden benaderd via scholen en kunstinstellingen.

Uiteraard hebben formats zoals de festivalcomponist en ensemble-in-residence, premièredag, Colours of Improvisation, hedendaagse klassiekers, KunstmuziekRoute, installatie-expeditie en PLUG niet alleen een artistiek-inhoudelijk doel maar dienen ze ook als marketinginstrument om een divers publiek te werven.

Vanwege ons aantrekkelijke internationale aanbod en de gunstige ligging liggen er kansen om nieuw publiek te bereiken in het buitenland en dan met name Vlaanderen (B) en Noordrijn-Westfalen (D). Door samen te werken met partners als de Ruhrtriënnale en diverse Vlaamse podia, maar ook door gericht adverteren en redactionele aandacht in diverse media, wordt dit publiek verleid om het festival te bezoeken.

Samenwerking met invloedrijke partijen uit de nieuwe muziek zoals Muziekgebouw aan 't IJ, De Doelen Rotterdam en de Cello en Flamenco Biënnale en partners buiten de muziek zoals Museum De Pont Tilburg, VPRO, Oerol Festival moet ook in publicitaire zin een spin-off krijgen en leiden tot meer publiek.

Communicatiemiddelen die worden ingezet zijn:

Online:

- * digitale November Music nieuwsbrieven met een differentiatie naar algemeen, Engels, jazz en pers: 6.000 abonnees
- * berichten en advertenties op Facebook: ruim 3.000 volgers
- * optimaliseren zoekfuncties via google-AdWords
- * promofilms algemeen en opnames van concerten via YouTube
- * playlists via Spotify
- * artikelen en aankondigingen via specialistische webmagazines

Print:

- * programmabrochure gedistribueerd onder eerdere bezoekers van NM en verspreid in de grote steden van Nederland: oplage 22.000
- * bijlage in VPRO-gids: oplage 220.000
- * poster & flyer campagne op regionaal en landelijk niveau
- * flyer met programma jazz en wereldmuziek in het tijdschrift Jazzism: oplage 25.000
- * flyers op deelgenres en specifieke onderdelen die worden aangeboden op andere festivals en evenementen zoals de Dutch Design Week, Incubate, Cello en Flamenco Biënnale, Muziekgebouw aan 't IJ en Jazz Middelheim (B)
- * advertenties in programmabrochures van muziekfestivals en andere media
- * tweetalige componistenportretten en essaybundels
- * gratis programmatoelichtingen per concert

Een aantal middelen dat wordt ingezet heeft naast de wervings- ook een documentatiefunctie. Zo is het magazine dat door de VPRO-gids wordt gemaakt en op 220.000 adressen wordt verspreid niet alleen een marketinginstrument om de kaartverkoop te stimuleren, maar ook een manier om makers bij een groter publiek bekend te maken. Hetzelfde geldt voor de tweetalige essaybundels en componistenportretten die door de jaren heen in opdracht van NM zijn gemaakt en de gratis programmatoelichtingen.

NM heeft een jarenlange band met de VPRO en Concertzender. Een groot aantal concerten wordt opgenomen en uitgezonden en de makers en uitvoerders krijgen een opname voor eigen gebruik. Hierdoor wordt het publieksbereik vergroot en bijgedragen aan de bekendheid van NM in het algemeen en de makers en uitvoerders in het bijzonder. NM heeft een continue livestream met opnames van het festival via het nieuwe muziekkanaal van de Concertzender.

NM beschikt over een uitgebreid archief van programmatoelichtingen, opnames, bundels en componistenportretten. Voor de komende beleidsperiode wordt het archief verder ontsloten. Dit vanuit de filosofie dat deze informatie toegankelijk moet zijn voor een zo'n groot mogelijk publiek, aangezien veel producties en publicaties met publiek geld tot stand zijn gekomen.

Prijsbeleid

NM streeft naar een zo'n breed mogelijke publieke toegankelijkheid. Anderzijds heeft NM de opdracht om voldoende eigen inkomsten te genereren en zijn de recette-inkomsten daarbij essentieel. NM hanteert gedifferentieerde entreprijzen en heeft kortingspassen waarmee bezoek aan meer dan één concert wordt gestimuleerd. Aangezien de nieuwe muziek vaak gaat over het onbekende en het publiek van buiten de regio ook reis- en verblijfskosten maakt, moeten de toegangsprijzen acceptabel blijven. Uit onderzoek blijkt dat de ticketprijzen vergelijkbaar zijn met soortgelijke festivals in Nederland en Europa.²⁶

NM hanteert twee kortingspassen. Een persoonsgebonden pas voor de *heavy users* waarmee meer concerten kunnen worden bezocht met een aantrekkelijke korting. Daarnaast een pas waarmee mensen in groepsverband korting krijgen voor een of meer concerten. Een kortingspas voor professionals wordt in 2016 ingevoerd.

6. Spreiding

NM is op verschillende niveaus actief. Het festival vindt plaats in 's-Hertogenbosch en heeft een landelijke en internationale uitstraling en impact qua activiteiten en publieksbereik. De concerten buiten het festival vinden deels plaats in de provincie Noord-Brabant (met name de musea- en kleinschalige concerten) en deels in de rest van Nederland (met name bij festivals). Tenslotte worden diverse producties, makers en uitvoerders vanuit of dankzij NM gepresenteerd in een internationale setting op belangrijke nieuwe muziekfestivals en podia in Europa. Naast de uitstekende locaties en de goede samenwerking met partners in de stad zorgen de goede bereikbaarheid en de nabijheid van Vlaanderen en Noordrijn-Westfalen ervoor dat 's-Hertogenbosch een perfecte plaats is voor een festival nieuwe muziek. Ook in andere landen zijn nieuwe muziekfestivals opvallend vaak gevestigd buiten de hoofdsteden.²⁷ Overigens scoort 's-Hertogenbosch opmerkelijk vaak in de top10 waar het criteria voor een aantrekkelijke stad betreft.

²⁶ Zoals HCMF (ENG), Transit Leuven (B), Eclat Stuttgart (D) en Ultima Oslo (NO).

²⁷ Zoals HCMF (ENG), Donaueschinger Musiktage (D), Transit Leuven (B), Spør Festival Aarhus (DEN).

7. Bijdrage (co-)productie

NM doet een beroep op de bijdrage (co-)productie vanuit de missie om met componisten, makers, musici en ensembles producties te initiëren, ontwikkelen en presenteren. Innovatie en vernieuwing zijn daarbij belangrijke trefwoorden. De door NM geïnitieerde producties dragen bij aan de pluri-formiteit van het muzikale aanbod en de artistieke ontwikkeling en (internationale) carrière van de maker of uitvoerder.

Een eigen productiebudget is voor een festival met een focus op makers essentieel. Individuele componisten en makers zijn immers meestal niet georganiseerd en kunnen moeilijk een beroep doen op productiegelden van het Fonds Podiumkunsten of andere fondsen. Ook ontbreekt vaak de kennis op artistiek, productioneel en financieel terrein en hebben zij onvoldoende toegang tot ensembles, festivals en podia. NM begeleidt makers in alle fases van het productieproces van ideeontwikkeling tot afname. Artistiek-inhoudelijk staat NM open voor allerlei plannen qua omvang, bezetting, genre zolang de muziek leidend blijft. NM daagt makers uit te werken in bijzondere combinaties en brengt hen ook in contact met (internationale) ensembles.

Door de bijdrage (co-)productie kan NM meer dan in het verleden kleinere en middelgrote producties zelf initiëren en financieren en daardoor van meer betekenis zijn in de totstandkoming van een productie, hetgeen ongetwijfeld zal leiden tot een hogere artistieke kwaliteit. Voor grotere producties wordt samengewerkt met structureel gesubsidieerde ensembles of andere festivals. De voortrekkersrol van NM is belangrijk aangezien het aantal structureel gesubsidieerde ensembles met productiebudget gering is. NM verbindt partijen en draagt bij aan circuitvorming binnen de nieuwe muziek.

We kiezen voor makers die wat verder zijn in hun carrière, maar nog niet voldoende internationaal erkend, voor wie NM van betekenis kan zijn in hun artistieke ontwikkeling. Het accent ligt op Nederlandse of in Nederland gevestigde makers en musici maar ook buitenlandse makers en musici worden geselecteerd voor een productie. Ook hier ligt het accent op een nieuwe generatie makers, de *emerging artists*.

Producties komen op verschillende wijze tot stand. Het merendeel van de producties wordt geïnitieerd door NM. Dit zijn vaak samenwerkingen tussen Nederlandse makers en musici met (vooraanstaande) buitenlandse musici of ensembles. Voor producties met buitenlandse makers en musici wordt vrijwel altijd samengewerkt met andere Europese festivals of ensembles voor nieuwe muziek. Daarnaast ontstaan producties op initiatief van makers, musici en ensembles. NM kiest op basis van de in dit plan geformuleerde missie en uitgangspunten zoals artistieke zeggingskracht, originaliteit, financiële haalbaarheid en interesse tot afname bij podia en festivals.

NM is intensief betrokken bij het gehele proces van de ideefase tot en met de verkoop van een productie en evaluatie. De ervaring leert dat makers juist in de ideefase bevroegd moeten worden om alle consequenties van de te nemen beslissingen goed te kunnen overzien (zoals de omvang van een productie en de mogelijkheden voor verkoop). NM beschikt over een jarenlange ervaring in het opzetten, begeleiden en verkopen van producties. De aanwezige kennis binnen de organisatie is groot en divers. Makers worden op een groot aantal onderdelen van het productieproces geholpen. Daar waar de kennis niet binnen de organisatie aanwezig is wordt gebruik gemaakt van het uitgebreide (internationale) netwerk. NM streeft naar langdurige samenwerking tussen makers en NM enerzijds en makers en uitvoerders anderzijds. Daar waar NM voor een langere periode samenwerkt met makers worden voor iedere productie andere doelen geformuleerd op artistiek, productioneel en financieel terrein om op deze manier makers uit te dagen en verder te helpen in hun carrière.²⁸

²⁸ Zoals met Arnoud Noordegraaf, Mayke Nas, Florian Maier, Wilbert Bulsink en Dyane Donck.

Ons uitgangspunt is dat producties niet alleen voor het festival worden gemaakt maar ook daarna te zien zijn op podia, festivals in binnen- en buitenland. Hierdoor is artistieke ontwikkeling mogelijk en worden productiegeden zo effectief mogelijk besteed. NM heeft afspraken gemaakt met belangrijke festivals, podia en ensembles in binnen- en buitenland over de afname van en betrokkenheid in producties. Vooraf wordt gepolst bij partners of er belangstelling is voor afname dan wel coproductie. Onderling vertrouwen in elkaars keuzes en expertise is hierbij essentieel. Gelukkig is er veel vertrouwen bij partners in het veld in de keuzes die NM maakt.

Baten

In het hoofdstuk Ondernemerschap is de bedrijfsfilosofie van NM beschreven. Consequentie van die *lean and mean*-mentaliteit is een eenvoudig en klein kantoor en twee vaste parttimers. De beheerlasten zijn (van oudsher) erg laag, namelijk 20% in de lopende beleidsperiode. Vanwege groei van het festival dalen ze zelfs verhoudingsgewijs naar 16% in de komende beleidsperiode. De omvang van het dienstverband van de vaste medewerkers blijft ondanks de groei van het festival nagenoeg gelijk, de inzet van de freelance staf en de programmakosten nemen toe vanwege de groei van het programma en de uitbreiding van de productiefunctie.

NM groeit in 2016 met steun van de stichting Jheronimus Bosch 500 naar een tiendaags festival. De totale omzet in 2011 bedroeg € 459.000. Deze is jaarlijks gegroeid naar € 695.000 in 2015 en wordt in 2016 omstreeks € 800.000. Voor de periode 2017 - 2020 zal de totale omzet om en nabij een miljoen euro bedragen. De toename wordt veroorzaakt door meer programma (waaronder het relatief dure Bosch Requiem), meer eigen producties, versterking van het internationale profiel en meer randprogrammering en educatieve activiteiten. Daarnaast nemen de kosten voor uitkoop, zaalhuur, techniek, publiciteit en marketing, productieleiding, documentatie en onkosten van artiesten toe.

De basis van de begroting is de bijdrage van **Fonds Podiumkunsten, Provincie Noord-Brabant** en **Gemeente 's-Hertogenbosch**. De structurele bijdragen van provincie en gemeente zijn op voorhand gegarandeerd.

De eigen inkomsten bestaan voornamelijk uit recette-inkomsten, in de lopende beleidsperiode begroot op jaarlijks gemiddeld € 27.000 maar in 2015 op circa € 68.000 uitkomend en in de komende beleidsperiode begroot op € 105.000.

De inkomsten door verkoop van programma's blijven in grote lijnen hetzelfde als in de huidige planperiode, hoewel anders samengesteld vanwege andere vormen van samenwerking.

Fonds 21 steunt NM al enkele jaren met name vanwege de inzet voor makers in de middencarrière. De jaarlijkse bijdrage is in 2015 verhoogd van € 35.000 naar € 50.000 waarmee NM tot de tien best ondersteunde festival van dit fonds behoort.

NM is voor **Buma Cultuur** één van de weinige festivals die worden ondersteund buiten hun eigen activiteiten. Dit vooral vanwege de presentatie van de Nederlandse muziek en de exportkansen die NM voor Nederlandse makers en uitvoerders weet te creëren (€ 20.000).

De **Stichting Dioraphte** steunt NM in de uitbouw van het internationale programma. De steun is gegroeid van € 10.000 naar € 25.000 sinds 2014.

Met het **VSBFonds** is de relatie recent vernieuwd. De gezamenlijke inzet is de werving van en verdieping van de ervaring van het aanwezige publiek (€ 40.000).

De projectbijdrage van **Gemeente 's-Hertogenbosch** voor Bosch Requiem is toegezegd maar nog niet definitief bekrachtigd (€ 150.000).

De bijdrage van **Het Brabant C Fonds** is in de planfase en richt zich op de internationale ambities van het festival (€ 150.000).

De projectbijdrage **Fonds Podiumkunsten** bundel compositieopdrachten is toegezegd voor 2016 en 2017 (€ 50.000 per jaar).

De bijdrage **Dutch Performing Arts** inzake het buitenlandse bezoekersprogramma is gebaseerd op realisatie in het verleden en uitgesproken intenties (€ 10.000).

NM verwacht jaarlijks tenminste € 15.000 aan baten te realiseren van wisselende fondsen, zoals het Prins Bernhard Cultuurfonds en de Eduard van Beinumstichting.

Met buitenlandse steuninstellingen zoals het Goethe Instituut, Pro Helvetia, Music Norway, SNYK Denemarken bestaan goede contacten. De verwachting is een jaarlijkse bijdrage door deze organisaties van € 10.000.

Lasten

De bedragen voor respectievelijk de zakelijk directeur en artistiek directeur zijn gebaseerd op een gefixeerde loonregel in de CAO welzijn. De indexering van de loonkosten wordt ingeschat op 2% per jaar. Beiden zijn vanaf 2017 0,78 fte in vaste dienst van de stichting. De financiële administratie is uitbesteed. NM huurt een klein kantoor in de Verkadefabriek in 's-Hertogenbosch met flexibele werkplekken voor de freelance staf. De beheerlasten zijn verhoudingsgewijs laag.

NM heeft vrijwel geen vaste activa. Het eigen vermogen is de laatste jaren gegroeid naar 15% van de begroting. Hierdoor bestaat een kleine reserve om eventuele tegenvallers of langdurige ziektes van het vaste personeel op te vangen (NM heeft geen ziektekostenverzekering voor zijn vast personeel). NM is al jaren een financieel gezonde organisatie met een goede liquiditeit.